

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Antonini Diana Panormitani, Cler. Reg. & S. Officij
in Regno Sicil. Consultoris, Practicæ Resolutiones
Lectissimorum Casuum**

Diana, Antonino

Antverpiæ, 1645

A.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41753

A:

A B B A S.

1 **A**BBATES ex priuilegio ab Innocentio VIII. concessio, possunt cōsecrare calices, altaria, campanas, &c. non tantum ad usum suarum Ecclesiarum, sed etiam alienarum. Barboza & alij 4. p. 3. tr. 2. ref. 15.

2 Priuilegium quorundam Abbatum, conferendi minores Ordines etiam non subditis, modò fiat ex consensu Episcopi, non est reuocatum per Trident. sess. 23. c. 10. de reform. Sanchez. p. 4. tr. 4. ref. 147. & p. 5. tr. 13. ref. 93.

3 Possunt Clericis sæcularibus sibi subditis litteras dimissorias concedere. Vilalob. & Rodrig. p. 3. tr. 2. ref. 95.

Vide *Prelatus*.

Abbatissa.

1 **P**Otest Monialis vidua eligi in Abbatissam; lex enim id prohibens abrogata est per contrarium usum. Portel. & Rodrig. Non possunt tamen Moniales de Monasterio ad Monasterium transferri, sine licentiâ Sedis Apostolicæ, ex Decreto Pauli V p. 3. tr. 2. ref. 99.

A 2

2 MO-

2 Monialis illegitima etiam sine dispensatione potest esse Abbatissa, & quamvis requireretur dispensatio, posset ea concedi ab ipsarum Prælati. Portel & Rodriq. *ibid. resol. 101.*

3 Abbatissa nihil potest præcipere sub excomm. quia caret iurisdictione spiritali. D. Thom. & alij 4. Imò nec in virtute obedientiæ, sed tantum instar matris-familias circa ea quæ ad domesticam gubernationem spectant. Sanch. & alij 7. contrarium tamen est probabile. Salas & alij 5. p. 5. tr. 9. res. 16.

Abortus.

1 **N**on licet femina prægnanti, etiam ante fœtus animationem, procurare abortum, ad vitandum periculum vite, vel grauis infamiæ. Sanch. & alij 10. Quando tamen nulum aliud remedium suppeteret, id licere, vel etiam impedire conceptionem fœtus, docet Torrebl. & alij 4. Saltem si post fœtus animationem mater periculose ægrotaret, nec vllum aliud esset remedium, posset ei præberi medicamentum, directe tendens ad curationem, licet indirecte, & per accidens sequatur mors fœtus; quia mater habet
ius

Absolutio.

5

ius ad tuendam vitam per eiusmodi
medicamenta. Si verò conclamata sit
salus matris, & fœtus, possunt applica-
ri remedia ad salutem matris, licet cū
interitu fœtus. *p. 3. tra. 5. ref. 11. & p. 6. tr.
8. ref. 37.*

2 Mulieres statim mingentes post co-
pulam, ad impediendam conceptio-
nem, secundum quosdam peccant
contra ordinem naturæ, & generatio-
nis. Alij hoc frustra fieri volunt. Ego
puto eas contra conscientiam erro-
neam peccare, si crederent ita mingen-
do peccare. *p. 3. tr. 5. ref. 15.*

Absolutio.

1 **Q**uando pœnitens vnum tantum
peccatum confitetur, quod Cō-
fessarius probabiliter credit non esse
reseruatum, valet absolutio: nam pro-
babilis DD. opinio facit, vt Ecclesia det
Confessario iurisdictionem. Less. &
alij *p. 2. tr. 15. ref. 29.*

2 Si forma absolutionis varietur ita
vt proferatur indicatiuo modo, videli-
cet *volo absoluaris*, non esse nisi veniale,
eò quòd non fit mutatio grauis, docet
Hurtad. *p. 5. tr. 13. ref. 34.*

3 Potest Confessarius propter consue-

A 3

tu-

tudinem peccandi, absolutionem differre. Suarez & alij 11. sed non tenetur differre quoties pœnitens verè dolet, & emendationem proponit; nec manet in proximâ occasione extrinsecâ peccandi. Sanch. & alij 2. Et quamvis possit Confessarius imponere pœnitentiam medicinalem ad illam consuetudinem superandam, non tamen potest aliquam imponere subeundam sub cōditione, si pœnitens relabatur. Sanch. & alij 4. p. 1. tr. 7. res. 55. & p. 6. tr. 6. res. 30. & tr. 7. res. 49.

4 Si pœnitens non potest vitare sine magno incommodo proximam occasionem peccandi, potest Confessarius illum absolvere; quia tunc non censetur velle illam occasionem, sed permittere. Imò licet in pœnitente vix appareat spes emendationis, si habeat dolorem de præterito, & propositum de futuro, ex multorum sententiâ, potest absolvi, neque propter recidivum est absolutio deneganda. Viuald. & Sanchius. p. 2. tr. 16. res. 45.

5 Quando pœnitens tenetur deserere occasionem peccandi, putà concubinam, etsi possit ei semel, aut iterum concedi absolutio antè quàm eam expellat,

pellat, rarò tamen id est faciendum. Quosdam tamen casus exceipit Sancius: vt quando concubina esset valde utilis ad bona temporalia, vel etiam ad vitam non molestè agendam. sed an probabiliter, alij iudicent. Possè etiam, quando cum illà amplius non peccat, eam postea inuisere ex fine alendi filios, quãuis inde sit periculum relapsus, docent Sancius, & Castrop. sed cur non possit per alios alimenta filiis præstare? p. 5. tr. 14. ref. 108. & 109.

6 In dubio de capacitate pueri quoad vsum rationis, danda est ei absolutio sub conditione saltem animo retentâ: quia in dubiis fauendum est pœnitenti. Layman & alij 2. post septennium verò absolendus est nisi constet non habere vsum rationis, maximè in articulo mortis. Zambran. p. 4. tr. 3. ref. 53. & p. 5. tr. 3. ref. 68.

7 Quando debitor est in mora soluendi, & sæpius confitetur, neque restituit; habet tamen animum restituendi; si ex illa dilatione non sequitur detrimentum creditori, non videtur peccare mortaliter, neq; est illi absolutio deneganda. Mol. & Bonac. p. 2. tr. 17. ref. 3. Vide *Confessarius*.

Absolutio ab excommunicatione.

1 **Q**ui in vnâ diœcesi incidit in excommunicationem latam per ius, aut sententiam generalem, potest, si mutet domicilium, absolui in isto loco, ac si ibidem eam incurrisset, quamuis in priori diœcesi esset reseruata: secus si in priori diœcesi esset excommunicatus per sententiam particularem. Coninck & alij 2. Qui verò in alienâ diœcesi ratione delicti incidit in excommunicationem nunquam potest à proprio Episcopo absolui. Faber. p. 5. tr. 9. res. 8 & 9.

2 Parochus vel alius Confessarius qui potest absoluere ab excomm. latâ à iure, & non reseruatâ, potest etiam absoluere à censurâ latâ ab homine per sententiam generalem, & non reseruatâ. Henriq & alij 7. Porrò à censurâ iuris absoluere potest quilibet Sacerdos qui absoluit à mortalibus. Vasq. & alij 11. *ibid.* res. 4 & 5.

3 Probabile est absolutionem ab excommunicatione à laico, homini moribundo datam, validam esse, ita vt in loco sacro sepeliri possit. Imò nonnulli DD. censent, hominem baptizatum, etiam

Absolutio ab excommunicat. 9

etiam hæreticum, & præcisum in articulo mortis absoluere posse ab excommunicatione. (La Cruz. & alij 2.) Negatiua tamen sententia est probabilior: quia solis Sacerdotibus concessa est facultas absoluendi. Auila & alij 9. *ibid.* ref. 7. & p. 3. tr. 4. ref. 133.

4 Non tantum validè, sed etiam licitè potest aliquando absolui inuitus, quando ex circumstantiis prudenter iudicatur hoc vtile ipsi futurum. Turrian. & alij p. 5. tr. 9. ref. 10.

5 Ab excomm. reseruata Papæ, ex delicto etiam publico, absoluere potest Episcopus quando non potest recurri ad Papam nisi per procuratorem, vel epistolam. hoc autem impediunt 1. periculum mortis in itinere. 2. paupertas, &c. Imò neque tunc est necesse recurrere ad legatum, vel nuntium Papæ: quia sublatâ per iustum impedimentum reseruacione Episcopus absoluit vt proprius pastor. Auila & alij. *ibid.* ref. 6. & p. 4. tr. 4. ref. 58.

6 Etsi percussio Clerici facta sit in loco publico, non propterea continuo censenda est enormis, vt Episcopus ab eâ non possit absoluere, nisi duo concurrant vt & notabilis sit iniuria, &

10 *Absolutio ab excommunicat.*

pariat magnum scandalum. Reginald.
& alij 3.p.2.tr.16.ref.21.

7 Absolutio hæc etiam licitè dari potest sub conditione de futuro, v.g. si cras restitueris. Turrian. & alij.p.5.tr.9.resol.14.

8 Validè absoluitur ab excomm. sine satisfactione partis etiam qui potest satisfacere. Hurtad.& alij 3. quod si dubium sit, vel probabile eum non debere satisfacere, licitè absoluetur. Turrian. Qui autem absolutus est cum teneretur, reincidit in eadem excommun. si postea non satisfaciat. Præpos. et si multi contrà sentiant. *ibid.ref.11. & 12. & p.1.tr.11.ref.22.*

9 Quando committitur potestas absoluendi cum clausulâ *satisfactâ parte*, sufficit in foro conscientie ea satisfactio quam pœnitens in presenti potest præstare: vnde si non potest satisfacere sine graui iacturâ famæ, vel bonorum, potest absolui modò creditor non patiatur æquale damnum. Tunc autem quando non potest satisfacere, non sufficit vt det cautionem iuratoriam, sed debet dare pignoratitiam si possit, vel saltem fideiussoriam. Henriq. & alij. et si contrarium probabile sit. p.5.
tr.9.

Absolutio ab excommunicat. 11

tr. 9. ref. 1. & 39. p. 1. tr. 11. ref. 24.

10 Percutiens Clericum etsi faciat iniuriam toti Ecclesiæ, vel Monasterio; tamen satisfaciendo percusso, censetur satisfacere parti; quia eius est condonare quem præcipuè tangit iniuria. *Auila. p. 1. tr. 11. ref. 23.*

11 Absolutus ad reincidentiam reincidit sine nouâ culpâ. *Hurtad. & alij 4.* Imò quamuis pars in cuius fauorem terminus reincidentia additus est eum prorogaret. *Sanch. & alij.* Est tamè probabile semper requiri nouam culpam. *Henriq. & alij 3. p. 5. tr. 9. ref. 14. 22. & 15.*

12 Qui moriens dedit signa contritionis, potest etiam post mortem absolui, sed ab eo solo qui habet potestatem ordinariam, quia tunc transit articulus mortis. *Villalob. ibid. ref. 24.*

13 Absolutio ab excomm. facta ex vi priuilegij valet etiam pro foro externo vt non habeatur excommunicatus, quamuis in priuilegio dicatur *in foro conscientia tantum.* sed iudex potest nihilominus de crimine illo cognoscere, & pœnitentiã foro contentioso accommodatam imponere. *Suar. & alij. ib. ref. 13.*

14 In absolutione non obseruare cæremonias solùm est veniale. sed Mendicantes

dicantes habent priuilegium sine illis absoluendi. Quod si detur petenti, satis est dicere: *Ego te absoluo*, non exprimendo censuram, quia determinatur significatio per petitionem: secus verò si detur non petenti. *Suar. & alij 4. ibi. ref. 23. & 31.*

Vide *Censura.*

Absolutio ab hæresi.

1 **C**onfessarius virtute alicuius Iubilæi non potest ab hæresi occultâ absoluere pœnitentem, modò non sit purè mentalis: Sic habet stylus Curix Rom. & ita fuit à Gregorio XIII. declaratum. *Suarez & alij 10. Contrarium tamen docent viri doctissimi. Fagund. & alij 10. p. 1. 17. 5. ref. 1.*

2 Episcopus vigore Concilij Trident. posse ab hæresi occultâ absoluere, nec per bullas cœnæ illi potestati derogari, putant DD. multi, *Granad. & alij 14. sed ego cum Sanchez & aliis 29. contrarium puto probabilius. ibid. ref. 2. & p. 4. 17. 4. ref. 239.*

3 Prælati Regulares non tantùm sæculares absoluere non possunt ab hæresi occultâ, sed ne suos quidem subditos. *Sanch. & alij. Nec de hoc iam dubitari*

bitari potest ob decretum Sac. Cōgreg. et si contrarium doceat Suar. & alij. Potest tamen hereticus Regularis, non solum ab Inquisitore absolutionem obtinere, sed ex licentiâ superioris, vel etiam cum superior eam iniuste negaret, se subiicere Episcopo, & ab illo (iuxta sententiam DD. prioris partis §. super.) ab excommunicatione occultæ hæreseos absolui. Molin. & Pontius p. 1. tr. 5. ref. 6. & p. 3. tract. 2. ref. 122. & p. 6. tr. 6. ref. 54. & tr. 7. ref. 63.

4 Inquisitores tamen saltem Inquisit. Hispan. possunt absoluere ab hæresi, non solum in externo, sed etiam in foro conscientiæ; ita ut quilibet Inquisitor possit eam facultatem cuiuslibet Confessario impertiri. Sanchez & alij 16. p. 1. tr. 5. ref. 3 & p. 4. tr. 8. ref. 35.

5 Potest Episcopus committere Confessario monasterij ut absoluat Monialem ab hæresi externâ, quia reservatio non spectat ad illas quæ impeditæ sunt adire Sedem Apostolicam. Homobonus. p. 4. tr. 4. ref. 89.

6 Hæreticus occultus, qui non potuit ab Episcopo, seu Inquisitore obtinere absolutionem, ad maiorem Pœnitentiarium Romam mittat; potestque in-

interim ad vitandam infamiam, aut scandalum, si Sacerdos est, celebrare; si autem laicus, Eucharistiam sumere, eliciendo prius actum contritionis. At si se id posse diffidit, confiteatur, & à Confessario absoluator. Nauarr. & alij 3 p.1. tr.5 resol.4.

7 Si quis committat crimina spectantia ad tribunal S. Inquisitionis, modo non habeat errorem in intellectu, poterit à quocumque Confessario virtute Bullæ Cruciatæ absolui; hæc enim Bulla solam excipit hæresim. Suarez & alij 6. Idemque posse Regulares visuum priuilegiorum docent Portel & Freitas: cum enim possint absoluere à reseruatibus Sedi Apostolicæ, quidni poterunt à reseruatibus inferiori Tribunali? Ego tamen nihil definio. *ibid* ref.7. & 8.

Absolutio moribundi.

1 **M**oribundus qui nutibus tantum petit à Confessario absolutionem, est absolueendus. Neque enim Deus à nobis exigit aliam confessionem, quam quæ nobis hîc & nunc possibilis est. Suarez & alij 16. p.3. tr.3. ref.1.

2 Moribundus qui usu sensuum amisso edit pœnitentiæ signa, est absolueendus

3
2
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

3. Idem dicendum de eo qui genibus Sa-
cerdotis aduolutus, peccata confesu-
rus subitâ apoplexiâ corripitur Si tamē
id contingeret Sacerdoti in fine In-
troitus, qui sano corpore Missam in-
choasset, non videtur absoluendus,
quia illa generalis cōfessio quam fecit,
non fuit sacramentalis. *ibid. ref. 2. & 3.*

3. Moribundus qui absente Confessa-
rio confessionem petit, vel signa pœ-
nitentiæ dedit, aliquo id testante, est
absoluendus: quia hoc ipso fatetur se
peccasse, petitque ut adstantes tamquā
suz voluntatis interpretes id Sacerdoti
renuntient, ab eoque pro se absolutio-
nem petant. D. Thomas & alij 32. Ne-
que requiruntur plures testes, sed vnus
sufficit. *ibid. ref. 4 & 5.*

4. Si verò testes absente infirmo sen-
sibus destituto, renuntient Sacerdoti
illum petiisse confessionem, vel signa
contritionis ostendisse, non potest Sa-
cerdos illum absolvere, etiamsi adhuc
viuum inueniat. Quia moribundus cō-
fiteretur per nuntium absenti Sacerdoti,
quæ confessio Clementis VIII. Decreto
dam.

damnatur. Turrian. & alij 12. Contrarium tamen etiam probabiliter docet Bonacin. & alij 6. *ibid. ref. 7.*

5 Si Sacerdos excepit confessionem alicuius in mortis periculo constituti, nec illum absoluit, & paulò post superueniens inuenit illum sensibus destitutum, viuum tamen, potest illum absolvere dummodo non constet ægrum mutasse voluntatem. Zambran. & Chapeauil. *ibid. ref. 6.*

6 Si infirmus amisso rationis usu, nullum antea dedit pœnitentiæ signum, nullo modo est absolendus, licet alioquin bene vixerit. Quia actus iudicialis non exercetur vbi nulla præcessit accusatio. Malder, & alij 11. Contrarium tamen saltem extrinsecè est probabile ex auctoritate Homoboni & alior. 3. *ibid. ref. 8. & p. 4 tr. 4. ref. 92.*

7 In casibus supradictis, in quibus moribundus potest absolui, Sacerdos non tantum potest, sed etiam ratione caritatis tenetur illum absolvere. Vasquez & alij 9. *p. 3 tr. 3. ref. 9.*

8 Quando confessarius in illis casibus absoluit ex opinione probabili, non est necesse vt absoluat sub conditione: quia hoc tantum debet fieri in dubio

pro-

propriè dicto, non autem in opinione.

Vasqu. & Sancius *ibid. res. 10.*

Vide *Articulus mortis.*

Adulter.

1 **C**onjugatus qui delectatur de copulâ imaginariâ cum vxore alienâ, non solum peccat contra castitatem, sed etiam contra iustitiam: quia coniux per matrimonium non tantum corpus, sed etiam affectus coniugij obligauit. *Bonacin. p. 3. tr. 6. res. 73.*

2 Adulter qui suscepit prolem ex alterius vxore, probabiliter non tenetur ad resarciendum damnum legitimis filiis, modò ipse non fuerit auctor suppositionis. Tenetur tamen restituere alimenta proli impensa à tertio ætatis anno, *Sotus & alij 2. p. 2. tr. 17. res. 35.*

3 Non tenetur vxor pecunias per adulterium partas, marito, aut alteri restituere; quia damnum per adulterium illatum non est pecuniâ estimabile: neque leges adulterium prohibentes, reddunt irritam illam acceptionem. *Bonacin. & alij 2. ibid. res. 7.*

4 Ecclesiasticis legibus non licet vxorem in adulterio deprehensam occidere: nam ex contrariâ sententiâ expo-

B

neretur

neretur manifesto periculo æterna fa-
lus sic interfectorum. Pontius & alij
48.p.3.tr.4.ref.223.

Aduocatus.

1 **A**Duocatus non tenetur de culpâ
leui; vnde si contingat eum causâ
cadere, eò quòd non præstitit quod di-
ligentissimus præstitisset; tamen si præ-
stitit quod solent diligentes, & docti
in similibus causis, nō tenetur ad resti-
tutionē. Lessius & alij 8.p.2.tr.15.ref.59.

2 Potest aduocatus ex opinione pro-
babili, relictâ probabiliori, patrocinari
causæ actoris, etiam vbi agitur de san-
guine, honore, aut amissione omnium
bonorum. Sanch. & alij 3. Imò etiam si
causa sit dubia, non peccat illam susci-
piens. Quia aduocatus nō profert sen-
tentiam, sed solum proponit quæ vi-
dentur causæ profutura. Malder. & alij
6.p.2.tr.13.ref.4. & 6.

3 Secundùm Sancium potest aduoca-
tus in praxi tutò amplecti opiniones
Antonij Fabri, Duareni, Cuiacij, &c. si-
milium iuriconsultorum: putat enim
speculatiuè veras seu probabiles, etiam
practicè esse tales. *ibid* ref.5.

4 Quando litigantes conduxerunt
Ad-

Aduocatos, & procuratores ad annum, vel annos, cum pacto dandi certam annuam mercedem, seu salarium ad omnes causas quas habent, vel habituri sunt: si nulla causa inciderit illo anno agenda, non sunt illi aduocati, seu procuratores suo salario fraudandi; potest tamē aliquid detrahi arbitrio boni viri: si tamen aduocatus eius esset ingenij, vt mallet laborare quàm feriari, nihil videtur detrahendum. *Rebell. & alij 4. ibid. tract. 15. ref. 42.*

5 Potest in foro conscientix Cliens pacisci cum Aduocato de quotâ litis; & quando abest præsumptio fraudis, cessat obligatio legis id prohibentis. *Hombon. & alij. ibid. tr. 16. ref. 47.*

Æger.

1 **Æ** Ger etiam si ob id quod comedit credat sibi obuenturum aliquod nocumentum non ita magnū, videlicet dolorem capitis, vel febrim aliquanto maiorem, non peccat mortaliter, imò neque si illud intenderet: quia nocumentum non est magnum. *Saneh. & alij. p 5 tr 3. ref. 135.*

2 Femina etiam aliàs moritura nō tenetur curationem ad verēda admittere

à viris, secus si à muliere adhiberi possit. Turrian. & alij. *ibid. ref. 138.*

Æquiuocatio.

POtest aliquis ex iustâ causâ absque mendacio aliqua verba vsurpare, etiam si ex sua significatione nō sint ambigua, & in alium sensum detorquere, aliquo addito mente proferentis retento. Sic qui aliqua bona abscondit sibi necessaria, ne à creditore capiuntur, & sic cogatur mendicare, potest interrogatus à Iudice iurare se nulla habere abscondita, subintelligēdo, quæ manifestare teneatur. Item potest Confessarius proferre verba absolutionis absque intentione, ad fugiendam mortem sibi à pœnitente intentatam, ni absoluat. Item potest quis iurare latroni daturum se pecunias absque intentione dādi, vtendo hac retentione mentali: *dabo si tenear.* Item adultera rogata à marito an adulterium admiserit, potest negare, concipiendo mente alium diem ab eo quo illud admisit. Item veniens ex loco qui falsò creditur peste infectus, rogatus potest iurare se inde non venire, subintelligendo tamquam ex loco pestilenti; vel etsi veniat ex loco pestilenti,
quan-

quando certò credit, nec se, nec aliquid suum peste infectum, potest enim intelligere, se inde non venire ita vt aliquid mali ibi contraxerit, &c. Eiusmodi autem æquiocationibus vt, addito etiam iuramento absque causâ, non est peccatum mortale; quia huic iuramento deest sola discretio, seu iudicium, modò ne id fiat in fraudem tertij, aut in iudicio, dum Iudex iuridicè interrogat. Sanchez & alij. p. 3. tr. 6. ref. 30.

Aqua lustralis.

Aqua lustralis, seu benedicta, ex opere operato delet peccata venialia. Bellarmin. & alij 8 p. 3 tr. 4 ref. 61.

Articulus mortis.

1 **Q**uæ opinio fuit probabilis in vitâ, est etiam talis in articulo mortis: quia inter opiniones in conscientiâ securas, vna non est securior alterâ quoad impeccabilitatē: neque enim maior potest dari securitas, quàm non peccare, quod sequitur ex quavis opinione probabili. Saneius p. 2. tr. 13. ref. 9.

2 Infirmus in articulo mortis positus, non tenetur in rigore, & ex præcepto elicere actum contritionis de omnibus

peccatis mortalibus: sed sufficit confessio cum attritione cognita. Optimum tamen factu reor, in articulo mortis excitare perfectum dolorem de peccatis ob amorem Dei. Coninck & alij 4.p.3. tr.4.ref.98. & p.5.tr.3.ref.76.

3 Qui letaliter vulneratus non potest simul confiteri & curari, primùm confiteatur vnicum peccatum, & tunc medici curationem adhibeat, ac deinde si adhuc viuat integrè confiteatur: aut certè si medici nullo tempore curationem volunt intermittere, & periculum est mortis, sufficit si alta voce dicat se peccatorem vt possit absolui, quia non tenetur coram aliis etiam leue peccatum exprimere. Sancius p.5.tr.3.ref.56.

4 In articulo mortis potest quilibet Sacerdos etiã degradatus, imò & hæreticus, absoluerè à quibuslibet peccatis & censuris reseruatis, etiam ab hæresi. Est autem articulus mortis quodlibet probabile periculũ mortis, quod quis adit etiam sine necessitate. v.g. in bello iusto, longâ maris nauigatione, &c. vel à primâ die infirmitatis periculosa. Vasq. & alij 18. idque verum est etiam si præsens esset confessarius approbatus, vel habens ordinariam potestatem. Nauarr. &

alij 14. imò potest à tali petere absolu-
tionem, cùm id possit facere sine pec-
cato, si velit, & cùm possit petere, te-
netur, nisi fortè esset periculum scan-
dali, vel peruersionis ab hæretico. Hur-
rad. & alij 3. p. 3. tract. 4. ref. 57. p. 4. tr. 4.
ref. 235. & p. 5. tr. 3. ref. 57. 65. 59. 60. & 58.
Debet tamen sic absolutus à censuris, si
superuixerit, se præsentare summo Põ-
tifici; nam cum hoc onere absolutus
censetur sub pœnâ reincidentia: quod
si nolit, potest iterum absolui ab habē-
te legitimam potestatem. Suar. & alij 3.
sed hoc onus non est necessariò sub
iuramento imponendum. imò aliqui
generatim negant illud, nisi quando
censura habet onus satisfaciendi cau-
sæ propter quam incurritur. Nauar. &
alij 2. p. 1. tr. 5. ref. 5. & p. 5. tr. 3. ref. 67. &
tr. 9. ref. 67. & tr. 14. ref. 59.

5 Damnati ad mortem censendi sunt
esse in articulo mortis, non autem qui
sunt in triremibus, nisi adeant pericu-
losam nauigationem, vel pugnam na-
ualem. Hurtad. & alij Item banniti qui
à quouis impunè possunt occidi, nisi
quando habent saluum conductum.
Belloch. & alij 2. p. 5. tr. 3. re. 61. 62. & 64.

6 Non quælibet mulieres parturien-

res, censentur esse in periculo mortis, ita ut possint à censuris, & reseruatis absolui: sed illæ tantum quæ numquam pepererunt, vel quæ difficiles & periculosos partus habere solent. Sanchez & alij 12. p. 3. tr. 4. res. 72. Sed de quibusuis, saltem in ipso partu, id docet Hurtad. & alij 2. p. 3. tr. 4. res. 72. & p. 5. tr. 3. res. 63.

B.

BAPTISMVS.

1 **I**lla quantitas aquæ sufficiens est ad Baptismum, quæ potest contingere corpus, & successiuè fluere per aliquam eius partem. Vasq. & alij 3. Illa autem aqua esse potest ex sale, niue, aut gelu liquefactis; est enim essentialiter aqua. Idem dicendum de aquâ quæ ex ollâ euaporatur & hæret in tegumento, & quæ hyeme ex lapidibus, & parietibus manat. Ille tamen humor qui ex vite, aut arbore fluit, non videtur esse aqua, quamquam in casu necessitatis, ad baptismum adhiberi potest. Henricq. & alij. p. 3. tr. 4. res. 5.

2 Moribundo infanti Baptismus impendi debet etiam in materiâ dubiâ, ut
iure